

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 49/2019-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. februára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 46 T 221/2016-417 z 28. júna 2017, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 99/2017 z 11. januára 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 43/2018 z 26. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola prostredníctvom poštovej prepravy 16. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného

porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 46 T 221/2016-417 z 28. júna 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 99/2017 z 11. januára 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 43/2018 z 26. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom okresného súdu uznaná za vinnú zo spáchania zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu so zločinom skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 ods. 1 písm. c) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona.

3. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom tak, že sťažovateľku uznal vinnou zo spáchania zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona. Krajský súd v Bratislave sa tak nestotožnil s argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej najmä (i) výrok o vine, skutková veta a vykonané dokazovanie nekorešpondujú so skutkovou podstatou trestného činu, (ii) výrok o vine je založený na zmätočnom a logicky si odporujúcom odôvodnení vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu, (iii) rozsudok okresného súdu trpí nepreskúmateľnosťou vo vzťahu k preukázaniu subjektívnej stránky trestného činu, (iv) výška škody nie je objektivizovateľná a preskúmateľná, keďže vychádzala výlučne z tvrdení poškodeného.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. V dovolaní sťažovateľka okrem iného uviedla: *„V tejto súvislosti sťažovateľka v rámci dovolania opätovne poukazovala na skutočnosť, že povinnosť opatrovať alebo spravovať majetok... nebola vyslovene vymedzená ako v pracovnej zmluve, tak ani v jej dodatku.*

Z hmotnoprávnej stránky, aj z gramatického výkladu ust. § 237 ods. 1 vyplýva, že predmetného trestného činu sa dopustí ten, kto vo sfére záväzkového práva poruší povinnosť zo zmluvy opatrovať alebo spravovať majetok, a teda aj racionálny a predvídateľný výklad predmetného ustanovenia TZ vyžaduje k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku predchádzajúce uzatvorenie zmluvy, v ktorej je povinnosť opatrovať alebo spravovať cudzí majetok bez pochybnosti uvedená. Konštatovanie Krajského súdu v Bratislave, že predmetný záväzok vyplýval z obsahu pracovnej zmluvy však vo vzťahu k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku neobstojí. Čo sa týka nakladania s majetkom sťažovateľka zdôrazňovala, že nakladanie s majetkom poškodeného nie je totožné so zmluvne prevzatou hlavnou povinnosťou starostlivosti o zabezpečenie záujmov poškodeného a zároveň nebolo vôbec preukázané, že by obžalovaná v zmysle jej pracovného zaradenia bola poverená uzatváraním právnych úkonov vo vzťahu k majetku poškodeného... Okresný ako aj Krajský súd v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR (R 28/1992 a R 3/1995) uznal obžalovanú vinnou zo spáchania trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku napriek tomu, že v odôvodnení rozsudku nie je nijako vysvetlené a dokazovaním nebolo ani preukázané, že by obžalovaná na základe konkrétnej zmluvy prevzala vyčísliteľný majetok poškodeného (porov. R 3/1995) ani vyslovene povinnosť starostlivosti o majetok a ani že by bola uzatvorená zmluva s obžalovanou, podľa ktorej by bola obžalovanou prevzatá hlavná povinnosť starostlivosti o majetok poškodeného (porov. R 28/1992).“

5. O dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd svojím uznesením tak, že ho odmietol.

6. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Záverom požadujem, aby Ústavný súd SR svojím rozhodnutím vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 46T/221/2016-417 zo dňa 28.06.2017, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/99/2017 zo dňa 11.01.2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo/43/2018 zo dňa 26.09.2018 boli porušené základné práva a slobody a to podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 49 Ústavy SR,

čl. 6 ods. 1, čl. 7 ods. 2 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a následne zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava III č.k 46T/221/2016-417 zo dňa 28.06.2017, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/99/2017 zo dňa 11.01.2018 a Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Tdo/43/2018 zo dňa 26.09.2018 a prikázal Okresnému súdu Bratislava III, aby vec znovu prejednal a rozhodol.

2. Zároveň navrhujem, aby po vyslovení porušenia práv(a) sťažovateľky Ústavný súd SR priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5000 eur. “

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd zároveň vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Kompetencie ústavného súdu preto nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa ani na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07).

9. V nadväznosti na to ústavný súd uvádza, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej,

ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Za zjavne neopodstatnený možno považovať návrh vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnený návrh ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí návrhu na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

12. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

16. Podľa čl. 7 ods. 2 dohovoru tento článok nebráni súdeniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi.

K porušeniu sťažovateľkou označených práv rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu

17. Z čl. 127 ods. 1 ústavy je zrejmé, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Subsidiarita právomoci ústavného súdu znamená, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Na základe už

uvedeného je zrejmé, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96). Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť Krajský súd v Bratislave, a dovolanie proti rozsudku krajského súdu, o ktorom bol oprávnený rozhodovať najvyšší súd. Z toho vyplýva, že sťažovateľka využila účinné právne prostriedky na ochranu svojich základných práv, a teda právomoc ústavného súdu je v tomto prípade vylúčená, a preto sťažnosť proti rozsudku okresného súdu a proti rozsudku krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci.

K porušeniu sťažovateľkou označených práv uznesením najvyššieho súdu

18. Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojich práv aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jej dovolanie proti rozsudku krajského súdu, pretože dovolací súd podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zistil, že sťažovateľkou uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a a) Trestného poriadku neboli splnené.

19. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať postup najvyššieho súdu za ústavne udržateľný a akceptovateľný z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľka proti nemu uplatnila. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi uznesením najvyššieho súdu, resp. jeho postupom a obsahom sťažovateľkou označených článkov ústavy a dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

20. Ústavný súd poukazuje na pomerne komplexné a vyčerpávajúce odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol: „Dovolací súd skúmal najskôr naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. či zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu... Obvinená v podanom dovolaní namietala, že jej nebolo doručené vyjadrenie poškodeného k odvolaniu obvinenej a túto skutočnosť sa obvinená dozvedela až na verejnom zasadnutí... Nedoručenie vyjadrenia poškodeného obvinenej je možné považovať za chybu, nemožno ju však považovať za chybu podstatnú. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrenie procesnej strany k odvolaniam druhej procesnej strany by malo byť predložené odvolateľovi vtedy, pokiaľ vyjadrenie k odvolaniu má zásadný vplyv na rozhodnutie. Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadreniami procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (opakujúci sa a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa. Takýto pohľad by mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu. Samotné nedoručenie takéhoto vyjadrenia akokoľvek súvisiaceho s dôkazom, ku ktorému sa má možnosť obvinená následne vyjadriť a vnieť voči nemu všetky (akékoľvek výhrady), nemožno považovať za právne významnú udalosť z pohľadu ústavnej ochrany základného práva na obhajobu. V posudzovanej veci síce zo strany Okresného súdu Bratislava III došlo k chybe, keď vyjadrenie poškodeného nedoručil procesným stranám, ale na verejnom zasadnutí krajského súdu, konaného 11. januára 2018 boli procesné strany, a to obvinená, jej obhajkyňa, prokurátor, splnomocnená zástupkyňa poškodeného prítomní. Predseda senátu na základe spisov podal správu o stave veci. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí nevyplýva, že by niektorá zo strán túto skutočnosť namietala. V rámci konečných návrhov obhajkyňa obvinenej poukázala iba na nenaplnenie objektívnej a subjektívnej stránky trestného činu a žiadala pre obvinenú oslobodenie spod obžaloby.“

21. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd podotkol, že sťažovateľka v dovolaní nezákonné vykonanie dôkazov nijako bližšie nešpecifikovala ani neoznačila.

22. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol: „... nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie súdu, teda nepreskúmava ani neúplnosť skutkových zistení ani nesprávne hodnotenie dôkazov. Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené tzn., či boli správne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva... Najvyšší súd dospel k záveru, že okresný a krajský súd konali vo veci obvinenej [REDAKOVANÉ] v medziach svojej právomoci a príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretovali a aplikovali správne. Ich úvahy vychádzali z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.“

23. V závere ústavný súd poukazuje aj na to, že najvyšší súd skúmal, či došlo k naplneniu formálnych a materiálnych znakov skutkovej podstaty zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, pričom konštatoval: „Nemožno prehliadnúť, že čin spáchaný obvinenou tak, ako ho súd prvého a druhého stupňa zistil, sa jednoznačne nepohyboval len v rovine civilných vzťahov, ale dostal sa už do oblasti trestnoprávnej regulácie. Podstatné je, že obvinená konala spôsobom a za podmienok stanovených trestným zákonom tak, aby skutok ktorý spáchala, mohol byť posúdený ako trestný čin, za ktorý možno uložiť trest. Najvyšší súd konštatuje, že v posudzovanej veci skutková veta, tak ako bola ustálená, obsahuje všetky zákonné znaky trestného činu, z ktorého bola obvinená [REDAKOVANÉ] právoplatne uznaná za vinnú a jej konanie bolo správne právne posúdené v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva.“

24. Podľa názoru ústavného súdu závery najvyššieho súdu nemožno považovať za svojvoľné, predčasné, arbitrárne, resp. za také, ktoré by odporovali podstate a zmyslu aplikovaných právnych noriem. Skutočnosť, že najvyšší súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľky vyjadreným v dovolaní a vyslovil právny názor, s ktorým sťažovateľka nesúhlasí, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným už ani preto, lebo ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecného súdu. Ingerencia

ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, právny názor najvyššieho súdu by mohol nahradiť iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 2/06). Vo vzťahu k najvyššiemu súdu preto odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2019